

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

VSNU
t.a.v. de heer dr. S.J. Noorda, voorzitter
Postbus 13739
2501 ES DEN HAAG

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.minocw.nl

Contactpersoon
Y. Bernardt

T +31-70-412 2051
y.berhardt@minocw.nl
IPC 2250

Onze referentie
HO&S/147530

25 AUG. 2009

Datum

Betreft inventarisatie behoefte aan herstructurering masteropleidingen

Geachte heer Noorda,

Hierbij verzoek ik de VSNU om te inventariseren of, en zo ja, welke behoefte er bij universiteiten is aan een beperkte 'herstructurering van masteropleidingen', zoals verderop in deze brief gespecificeerd. Ik wil u vragen deze inventarisatie te coördineren en de regie te nemen bij de benodigde afstemming tussen de instellingen. Hieronder ga ik in op de aanleiding van dit verzoek, en is de aanpak en planning weergegeven.

Aanleiding

In de Tweede Kamernotitie naar aanleiding van de evaluatie van de bachelor masterstructuur (TK 29 281 nr 10, 31 oktober 2008) is aangegeven dat er zowel op korte termijn als op langere termijn acties in gang gezet worden om het masteraanbod effectief in te richten. Het gaat mij in deze brief om de korte termijn aanpak. Het gaat daarbij nadrukkelijk om een eenmalig en 'licht' proces. In de kamerbrief was aangegeven dat de minister wil onderzoeken of het onder randvoorwaarden laten herstructureren van de bestaande wo-masteropleidingen kan bijdragen aan een versnelling van de transitie naar een meer optimaal opleidingsaanbod. Er waren signalen dat de keuzes bij de omzetting van de ongedeelde opleiding in bachelor en masteropleidingen niet altijd optimaal waren geweest. Nu een eerste cohort studenten de gehele Bama opleiding doorlopen heeft, is er beter zicht op de behoefte aan (bijvoorbeeld) specialisatie dan wel breedte van opleidingen. Instellingen kunnen er natuurlijk voor kiezen via de gebruikelijke procedures het opleidingsaanbod aan te passen, maar vanwege de onzekerheid over de uitkomsten en de toch zware procedures gebeurt dit vaak niet. Vandaar dat met dit voorstel voor een herstructurering van de masteropleidingen nog een keer (net als bij de start van de Bama structuur vanaf 2002) de mogelijkheid wordt geboden om de masteropleidingen anders in te richten, via een lichtere procedure dan gebruikelijk bij het omzetten van opleidingen.

Aanpak

De aanpak is anders dan bij de omzettingen van ongedeelde opleidingen naar bachelor en masteropleidingen vanaf 2002. Toen was er een wettelijke basis voor de omzetting. In de huidige situatie zijn de kaders van de accreditatie en macrodoelmatigheid van toepassing. Dat betekent dat ten aanzien van elke

omzetting uiteindelijk een individueel besluit door de minister moet worden genomen. Om toch tot een lichte procedure te komen, is er een aantal voorwaarden aan het type omzettingen dat voor dit proces in aanmerking komt. Hieronder zijn deze voorwaarden aangegeven.

Datum

Onze referentie
HO&S/147530

1) Type omzettingen:

- Het gaat alleen om opsplitsing of samenvoeging van (wo-)masteropleidingen.

Bij opsplitsing van opleidingen:

- Het gaat om doorstroommasters die één op één zijn omgezet vanuit een ongedeelde opleiding bij de invoering van de Bama, dus niet de opleidingen die nadien zijn gestart op basis van een 'toets nieuwe opleiding'.
- Opsplitsing moet 'planningsneutraal' zijn. Dat houdt in dat er geen volledig 'nieuwe' opleiding ontstaat. De af te splitsen opleiding bestaat al als afstudeerrichting of -variant (zoals in het OER van de opleiding vastgelegd), en de kwaliteit (waaronder de wo-oriëntatie) kan worden behouden zonder dat er grote inhoudelijke wijzigingen in het programma worden doorgevoerd.

Bij samenvoeging van opleidingen:

- Voor samenvoeging bestaat al een lichte procedure, waarbinnen de NVAO aan de hand van haar conversieprotocol toetst of er sprake is van planningsneutrale conversie¹. De instelling legt bij de aanvraag een positief oordeel voor aan de minister. We kunnen ons echter voorstellen dat deze herstructureringsoperatie aanleiding is om het volledige aanbod van masteropleidingen nog eens te doorlopen. Wanneer er behoefte is aan samenvoeging van opleidingen, kan dat worden meegenomen.
- Het hoeft bij samenvoeging niet te gaan om masteropleidingen die volgen uit de Bama omzettingen. Het kan bijvoorbeeld gaan om onderzoeksmasters die toch te klein blijken. Er kan ook gedacht worden aan samenvoeging van onderzoeksmasters van verschillende instellingen.
- Instellingen kunnen er bovendien voor kiezen om de kleine masteropleidingen binnen de geesteswetenschappen in dit proces te betrekken. Hoewel de knelpunten bij de geesteswetenschappen geen direct gevolg zijn van de omzetting naar de Bama structuur, heeft de Bama structuur er wel toe geleid dat toch al kleine opleidingen zijn omgezet in een bachelor en master, zodat er in deze sector veel kleine masteropleidingen zijn ontstaan. Daar waar (planningsneutrale) samenvoeging van masteropleidingen (ook tussen instellingen) op korte termijn mogelijk en wenselijk is, kan dat in deze aanpak worden meegenomen. Wellicht kan hiermee een stap gezet worden richting de lange termijn oplossingen, waar de sector geesteswetenschappen aan

---

¹ Protocol ter uitvoering van de artikelen 5.1 en 5.2 van de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs (Stcrt 2006, 131), inhoudende de uitgangspunten van de NVAO met betrekking tot de samenvoeging (verbreding) van opleidingen, de zogenoemde planningsneutrale conversie.

werkt, in lijn met het advies van de Commissie Nationaal Plan Toekomst Geesteswetenschappen².

Datum

Onze referentie
HO&S/147530

2) Motivering van de voorstellen

Elk voorstel voor een omzetting (opsplitsing of samenvoeging) van een of meer opleidingen moet voorzien zijn van een beknopte onderbouwing.

Bij opsplitsing van opleidingen:

- Legitieme onderbouwingen hebben te maken met: de omvang van de opleidingen (te groot), de instroomeisen of de eindtermen (bijvoorbeeld omdat instroomeisen en eindtermen onvoldoende specifiek kunnen zijn bij grote masteropleidingen met veel afstudeerrichtingen).
- Eveneens moet worden aangegeven dat de af te splitsen opleiding een 'redelijke' omvang heeft, zodat er geen nieuwe kleine opleidingen ontstaan als gevolg van deze herstructurering (bijvoorbeeld blijkend uit instroomgegevens over de laatste 2 a 3 jaar).

Bij samenvoeging van opleidingen:

- Bij samenvoeging zal de onderbouwing met name te vinden zijn in de te kleine omvang van de opleidingen, en mogelijke efficiency en/of kwaliteitswinst die geboekt kan worden bij samenvoeging. Net als bij opsplitsing is het bij samenvoeging niet de bedoeling dat er een volledig nieuwe opleiding gestart wordt, het is echter ook niet zo dat de oorspronkelijke opleidingen volledig terug hoeven te komen in de nieuwe opleiding, maar wijzigingen moeten binnen aanvaardbare grenzen blijven.

3) Afstemmen van de voorstellen

Het is noodzakelijk dat er over de uiteindelijke lijst met gewenste omzettingen overeenstemming is tussen de instellingen, in ieder geval die instellingen met gelijksoortige opleidingen als die waarbinnen omzettingen worden voorgesteld. Alleen dan kan er sprake zijn van een lichte procedure bij de doelmatigheidstoets. Zonder overeenstemming kan immers niet voorkomen worden dat er op de individuele besluiten van de minister bezwaar en beroepsprocedures gestart worden. Op basis van de voorstellen van de individuele instellingen kan de VSNU een rol spelen door het overleg tussen instellingen en/of sectoren te organiseren. Er is een formele verklaring nodig dat het bevoegd gezag van de universiteiten instemt met de voorgestelde lijst van omzettingen.

4) Beoordeling van de inventarisatie door OCW

De inventarisatie van de VSNU mondt uit in een lijst met gewenste samenvoegingen en opsplitsingen, voorzien van een beknopte onderbouwing, en bewijs van overeenstemming tussen de instellingen. Het uitgangspunt is dat de lijst met voorgestelde opsplitsingen en samenvoegingen door OCW wordt vastgesteld en vervolgens via een korte procedure 'op maat' door de NVAO

---

² Duurzame Geesteswetenschappen, rapport van de Commissie Nationaal Plan toekomst Geesteswetenschappen, 2008.

behandeld kan worden. Voorafgaand aan de vaststelling zal ik echter op twee punten een reactie geven:

- Ten eerste zal ik aangeven of inderdaad alle omzettingen op de lijst doorgezet kunnen worden. Dit doe ik na advies van de NVAO en CDHO (en mogelijk na overleg met andere stakeholders zoals de HBO-raad). Het gaat er dan om dat ik geen problemen voorzie die te maken hebben met de kwaliteit en macrodoelmatigheid. Het is mogelijk dat in dit stadium een aantal omzettingen alsnog verwezen wordt naar de gebruikelijke procedure.
- Ten tweede zal ik aangeven hoe de vervolgpprocedure bij de NVAO eruit ziet. Afhankelijk van het aantal en het type omzetting dat uit de inventarisatie volgt, wordt gekeken of bijvoorbeeld een aparte commissie bij de NVAO nodig is.

Datum

Onze referentie
HO&S/147530

5) In gang zetten van de omzettingen

Als zoals hierboven aangegeven de lijst met mogelijke omzettingen is vastgesteld en de procedure verder bekend is gemaakt, kunnen instellingen de aanvragen voor omzetting officieel indienen bij de NVAO. Daarbij zal informatie over de op te splitsen of samen te voegen opleidingen aangeleverd moeten worden. Het gaat erom dat getoetst kan worden of het inderdaad om planningsneutrale omzettingen gaat, of de kwaliteit gewaarborgd blijft en of er geen nieuwe kleine opleidingen ontstaan. De aan te leveren informatie zal vrij beperkt kunnen zijn, aanvullend op de al aangeleverde motivering. De precieze informatiebehoefte van de NVAO om de toets op planningsneutraliteit uit te voeren kunnen we nog niet vooraf vastleggen, dit kan mogelijk per omzetting verschillen. Bij samenvoeging zal in ieder geval het protocol 'planningsneutrale conversie' van de NVAO als uitgangspunt dienen.

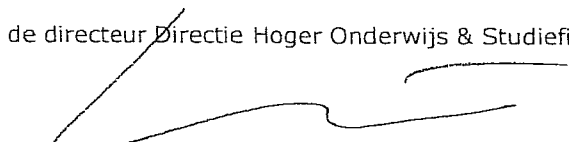
Planning:

- Uiterlijk begin januari 2010 is de uitkomst van de inventarisatie door de VSNU, inclusief een verklaring van overeenstemming, beschikbaar voor OCW.
- Zo snel mogelijk daarna reageert OCW richting VSNU met een uitgewerkte vervolgaanpak.
- Daarna kunnen de omzettingen geformaliseerd worden.

Ik hoop dat het proces zo voldoende duidelijk is. Graag zie ik uw inventarisatie tegemoet. Voor verdere vragen of toelichting kunt u terecht bij Yvonne Bernardt, directie HO&S.

Met vriendelijke groet,

de directeur Directie Hoger Onderwijs & Studiefinanciering,

drs. R. Minnée